

Sygn. akt I KK 112/20

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 4 listopada 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

Prezes SN Michał Laskowski (przewodniczący)

SSN Tomasz Artymiuk

SSN Paweł Wiliński (sprawozdawca)

Protokolant Edyta Demiańczuk - Komoń

w sprawie **M. W.**

obwinionego o popełnienie przewinienia zawodowego z art. 53 ustawy z dnia grudnia 2009 r. o izbach lekarskich (Dz.U. z 2018 r., poz. 168 z późn. zm.)

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w dniu 4 listopada 2020 r.

kasacji obrońcy obwinionego

od orzeczenia Naczelnego Sądu Lekarskiego

z dnia 6 września 2019 r., sygn. akt NSL Rep. (...)

utrzymującego w mocy

orzeczenie Okręgowego Sądu Lekarskiego w [...].

z dnia 17 kwietnia 2019 r., sygn. akt OSL/(...)

w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

1) uchyla zaskarżone orzeczenie i utrzymane nim w mocy orzeczenie Okręgowego Sądu Lekarskiego w [...]. z dnia 17 kwietnia 2019 r. i na podstawie art. 439 § 1 pkt 9 k.p.k. w zw. z art. 17 § 1 pkt 6 k.p.k. w zw. z art. 64 ust. 3 i w zw. z art. 112 pkt 1 ustawy z dnia 2 grudnia 2009 r. o

izbach lekarskich (Dz.U.2019.965 j.t.) postępowanie dyscyplinarne przeciwko obwinionemu umarza;

2) nakazuje zwrócić obwinionemu M. W. kwotę 750 (siedemset pięćdziesiąt) złotych, uiszczonej tytułem opłaty od kasacji;

3) obciąża kosztami postępowania za pierwszą instancję - Okręgową Izbę Lekarską w [...], kosztami postępowania odwoławczego -Naczelną Izbę Lekarską, a kosztami postępowania kasacyjnego -Skarb Państwa.

UZASADNIENIE

Dr n. med. M. W. został obwiniony o to, że w okresie od 13 grudnia 2013 r. do 10 września 2014 r. prowadząc leczenie urologiczne Z. M. w Centrum Medycznym „M.” z siedzibą w Ł. nie dołożył należytej staranności w postępowaniu lekarskim zaprezentowanym wobec Z. M. poprzez nieposzerzenie o cystoskopię diagnostyki incydentów krwimoczu zgłaszanych dr n. med. M. W. przez pokrzywdzonego podczas wizyt w dniach 21 lutego 2014 r. i 10 września 2014 r., tj. o popełnienie przewinienia zawodowego, polegającego na naruszeniu art. 4 ustawy z dnia 5.12.1996 r. o zawodach lekarza i lekarza dentysty (t.j. Dz.U. z 2018 r. poz. 617) oraz art. 8 kodeksu etyki lekarskiej, co stanowi przewinienie zawodowe w rozumieniu przepisu art. 53 ustawy z dnia 2.12.2009 r. o izbach lekarskich (t.j. Dz.U. z 2018 r. poz. 168 z późn. zm.).

Orzeczeniem Okręgowego Sądu Lekarskiego w [...]. z dnia 17 kwietnia 2019 r., OSL/(...), dr n. med. M. W. został uznany za winnego popełnienia zarzucanego mu przewinienia zawodowego i na mocy art. 83 ustęp 1 pkt 2 ustawy o izbach lekarskich skazany na karę nagany. Jednocześnie Sąd Lekarski I instancji orzekł o kosztach postępowania, obciążając nimi obwinionego.

Na skutek odwołania wniesionego przez obrońcę M. W., Naczelny Sąd Lekarski orzeczeniem z dnia 6 września 2019 r., sygn. akt NSL Rep. (...), utrzymał w mocy zaskarżone orzeczenie Sądu I instancji oraz kosztami postępowania odwoławczego obciążył obwinionego lekarza.

Kasację od wskazanego wyżej orzeczenia Naczelnego Sądu Lekarskiego wniosł obrońca obwinionego, który zaskarżył wyżej wskazane orzeczenie w całości i zarzucił rażące naruszenie prawa, a to:

1) art. 117 § 2 k.p.k., art. 117 § 2a k.p.k. i art. 6 k.p.k. oraz art. 450 § 3 k.p.k. w zw. z art. 112 pkt 1 ustawy z dnia 2 grudnia 2009 r. o izbach lekarskich, polegające na przeprowadzeniu przez Naczelny Sąd Lekarski rozprawy odwoławczej w dniu 6 września 2019 r. w nieobecności obwinionego i jego obrońcy, pomimo zgłoszonego przez obrońcę wniosku o odwołanie lub odroczenie tej rozprawy oraz prawidłowego usprawiedliwienia nieobecności obwinionego zaświadczeniem uprawnionego lekarza sądowego, a także mimo wskazania, iż obwiniony chce osobiście uczestniczyć w rozprawie odwoławczej.

2) art. 433 § 2 k.p.k. i art. 457 § 3 k.p.k. w zw. z art. 112 pkt 1 ustawy z dnia 2 grudnia 2009 r. o izbach lekarskich polegające na rozważeniu przez Naczelny Sąd Lekarski w sposób nienależyty postawionych w odwołaniu od orzeczenia Okręgowego Sądu Lekarskiego w [...]. zarzutów rażącej obrazę przepisów postępowania, tj. art. 2 § 2 k.p.k., art. 4 k.p.k., art. 5 § 1 k.p.k., art. 6 k.p.k., art. 7 k.p.k., art. 92 k.p.k., art. 167 k.p.k., art. 170 § 1 pkt 2 i pkt 4 k.p.k., art. 170 § 2 k.p.k., art. 365 k.p.k., art. 366 § 1 k.p.k. oraz art. 424 § 1 pkt 1 k.p.k. w zw. z art. 112 pkt 1 ustawy z dnia 2 grudnia 2009 r. o izbach lekarskich oraz art. 59 § 1 i art. 61 ust. 1 ustawy z dnia 2 grudnia 2009 r. o izbach lekarskich, a to:

1. zarzutu nieprzeprowadzenia podczas rozprawy przed Okręgowym Sądem Lekarskim w [...]. dowodów z przesłuchania świadków O. W. oraz R. M., którzy byli przesłuchani w postępowaniu wyjaśniającym bez udziału obwinionego oraz jego obrońcy i możliwości zadania pytań, a których zeznania miały istotne znaczenie dla odpowiedzialności obwinionego i mimo złożenia wniosku w tym zakresie przez obrońcę obwinionego,

2. zarzutu oddalenia wniosków obrońcy obwinionego o przesłuchanie świadka prof. dr hab. M. L., mimo że jego zeznania miały istotne znaczenie dla kwestii odpowiedzialności obwinionego oraz, że przeprowadzenie powyższego dowodu zmierzało do udowodnienia przeciwności tego, co wykazywały dowody

przeprowadzone przez Okręgowy Sąd Lekarski, a takie dowody nie podlegają oddaleniu z mocy art. 170 § 2 k.p.k. w zw. z art. 112 pkt 1 ustawy z dnia 2 grudnia 2009 r. o izbach lekarskich,

3. zarzutu oddalenia wniosków obrońcy obwinionego o przesłuchanie podczas rozprawy biegłego prof. dr hab. n. med. M. R., który wydał opinię o wnioskach korzystnych dla obwinionego na etapie postępowania wyjaśniającego, a którego opinia nie została wskazana jako dowód we wniosku o ukaranie.

Podnosząc powyższe, skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego orzeczenia w całości oraz utrzymanego w nim w mocy orzeczenia Okręgowego Sądu Lekarskiego w [...]. i o umorzenie postępowania w przedmiocie odpowiedzialności zawodowej obwinionego na podstawie art. 439 § 1 pkt 9 k.p.k. w zw. z art. 17 § 1 pkt 6 k.p.k. w zw. z art. 64 ust. 3 ustawy z dnia 2 grudnia 2009 r. o izbach lekarskich oraz o obciążenie kosztami postępowania za pierwszą instancję Okręgowej Izby Lekarskiej w [...], kosztami postępowania odwoławczego Naczelną Izbę Lekarską w W., a kosztami postępowania kasacyjnego Skarb Państwa.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja okazała się oczywiście zasadna w zakresie w jakim podniesiono w niej zarzut rażącego naruszenia art. 117 § 2 i 2a k.p.k. w zw. z art. 6 k.p.k., poprzez nieuwzględnienie wniosku obwinionego o odroczenie rozprawy odwoławczej i przeprowadzenie tej rozprawy podczas jego nieobecności, co miało wpływ na treść orzeczenia. Powyższe uchybienie uzasadniało uwzględnienie kasacji na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

Na wstępie przypomnieć należy, że wywiedzenie kasacji od prawomocnego orzeczenia Naczelnego Sądu Lekarskiego, kończącego postępowanie w przedmiocie odpowiedzialności zawodowej przysługuje stronom, ministrowi właściwemu do spraw zdrowia i Prezesowi Naczelnej Rady Lekarskiej w terminie 2 miesięcy od dnia doręczenia orzeczenia z mocy art. 95 ust. 1 ustawy z dnia 2 grudnia 2009 r. o izbach lekarskich – dalej jako UoIL (Dz.U.2019.965 j.t.), a

kasacja może być wniesiona z powodu uchybień wymienionych w art. 439 § 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks postępowania karnego lub innego rażącego naruszenia prawa; może być wniesiona również z powodu niewspółmierności kary (art. 96 ust. 1 cyt. wyżej ustawy).

Natomiast do postępowania w przedmiocie odpowiedzialności zawodowej stosuje się, w sprawach nieuregulowanych w przywołanej wyżej ustawie o izbach lekarskich, odpowiednio przepisy z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks postępowania karnego; z wyłączeniem przepisów o oskarżycielu prywatnym, powodzie cywilnym, przedstawicielu społecznym, o postępowaniu przygotowawczym oraz środkach przymusu, z wyjątkiem przepisów o karze pieniężnej (art. 112 pkt UoIL).

Zgodnie z art. 117 § 1 k.p.k. uprawnionego do wzięcia udziału w czynności procesowej zawiadamia się o jej czasie i miejscu, chyba że ustawa stanowi inaczej, a czynności nie przeprowadza się, jeżeli osoba uprawniona nie stawiała się, a brak dowodu, że została o niej powiadomiona, oraz jeżeli zachodzi uzasadnione przypuszczenie, że niestawiennictwo wynikało z powodu przeszkód żywiołowych lub innych wyjątkowych przyczyn, a także wtedy, gdy osoba ta usprawiedliwiła należycie niestawiennictwo i wnosi o nieprzeprowadzenie czynności bez jej obecności, chyba że ustawa stanowi inaczej (art. 117 § 2 k.p.k.). Aby należycie usprawiedliwić niestawiennictwo z powodu choroby oskarżonych, świadków, obrońców, pełnomocników i innych uczestników postępowania, których obecność była obowiązkowa lub którzy wnosili o dopuszczenie do czynności, będąc uprawnionymi do wzięcia w niej udziału, wymagane jest przedstawienie zaświadczenia potwierdzającego niemożność stawienia się na wezwanie lub zawiadomienie organu prowadzącego postępowanie, wystawionego przez lekarza sądowego (art. 117 § 2a k.p.k.).

Nie budzi też wątpliwości, że przepis art. 117 § 2 k.p.k. w pełni obowiązuje w postępowaniu odwoławczym w odniesieniu do udziału oskarżonego (obwinionego) w rozprawie. Z ugruntowanego orzecznictwa Sądu Najwyższego jednoznacznie bowiem wynika, że przepis art. 450 § 3 k.p.k. nie stanowi *lex specialis* w stosunku do art. 117 § 2 k.p.k. (zob. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 8 marca 2006 r., II KK 204/05, R-OSNKW z 2006 r., poz. 498; z dnia 30 lipca 2009 r., II KK 37/09, R-

OSNKW z 2009 r., poz. 1644; z dnia 25 kwietnia 2013 r., III KK 360/12, OSNKW z 2013 r., z. 9, poz. 78; z dnia 13 listopada 2013 r., SDI 36/13, LEX Nr 1391593, z dnia 5 kwietnia 2016 r., SDI 9/16, LEX Nr 2019581, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 29 maja 2018 r., SDI 15/18). Z tego względu winno być zatem oczywiste, że w sytuacji, gdy niestawiennictwo oskarżonego (obwinionego) jest należycie usprawiedliwione i gdy jednocześnie wnosi on o nieprzeprowadzanie rozprawy pod jego nieobecność, sąd procedujący w sprawie winien taką rozprawę przerwać lub odroczyć, umożliwiając obwinionemu uczestnictwo w niej i osobistą realizację przez niego prawa do obrony. W jego granicach mieści się bowiem między innymi uprawnienie do osobistego popierania zarzutów zawartych w środku odwoławczym oraz wykazywania nietrafności zarzutów oskarżenia (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 kwietnia 2016 r., SDI 9/16, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 29 maja 2018 r., SDI 15/18).

Tymczasem, jak wynika z akt przedmiotowej sprawy, obwiniony M. W. nie stawiał się na rozprawę odwoławczą przed Naczelnym Sądem Lekarskim w dniu 6 września 2019 r. W dniu 30 sierpnia 2019 r. obrońca obwinionego skierował do Naczelnego Sądu Lekarskiego wniosek o odroczenie rozprawy z uwagi na niemożność w niej uczestnictwa przez obwinionego. Fakt ten potwierdził załączonym do wniosku zaświadczeniem lekarskim spełniającym wymogi z art. 117 § 2a k.p.k., tj. wystawionym przez lekarza sądowego. Powyższy wniosek wpłynął do Naczelnego Sądu Lekarskiego w dniu 2 września 2019 r. (k. 320, t. II akt OSL/(...)). Mimo tego, Naczelny Sąd Lekarski kwestię tę zbagatelizował i procedował w dniu 6 września 2019 r. na rozprawie odwoławczej pod nieobecność obwinionego, nie respektując powyższego wniosku oraz wyraźnej deklaracji chęci uczestnictwa w rozprawie odwoławczej, a tym samym postępując w oczywisty sposób wyraźnie wbrew treści art. 117 § 2 k.p.k. Lekarski Sąd odwoławczy oddalił wniosek obrońcy obwinionego o odroczenie terminu rozprawy. Jakkolwiek Sąd uznał niestawiennictwo obwinionego za usprawiedliwione, to jednak nabrał wątpliwości, czy wskazana w zaświadczeniu lekarskim jednostka chorobowa zakodowana zgodnie z klasyfikacją ICD-10 faktycznie stanowiła przeciwwskazanie do około miesięcznej niedyspozycji obwinionego. Zdaniem Naczelnego Sądu Lekarskiego nieobecność ta nie powinna utrudniać procesu. Konkludując, Sąd

uznał obecność obwinionego za nieobowiązkową i procedował w sprawie, a następnie wydał rozstrzygnięcie utrzymujące w mocy orzeczenie Okręgowego Sądu Lekarskiego w [...].

W ocenie Sądu Najwyższego, na gruncie niniejszej sprawy nie można jednak „a priori” domniemywać złej woli obwinionego i uzasadniać niestawiennictwo obwinionego celowym dążeniem do wywołania obstrukcji procesowej. Zważyć bowiem należy, że niestawiennictwo na pierwszy termin rozprawy odwoławczej było zachowaniem jednostkowym. Wcześniej obwiniony był obecny na dwóch terminach rozprawy przez Sądem I instancji (w dniach 6 lutego 2019 r. i 17 kwietnia 2019 r.), składał obszerne wyjaśnienia, ustosunkowywał się do depozycji świadków i, jak wskazują akta postępowania, nie podejmował działań zmierzających do zakłócenia prawidłowego toku tego postępowania. W okolicznościach niniejszej sprawy brak zatem podstaw do uznania, że zachowanie obwinionego zmierzało do uniemożliwienia prawidłowego toku postępowania dyscyplinarnego na etapie rozprawy odwoławczej, co powinno mieć wpływ na ocenę dopuszczalności prowadzenia tej rozprawy bez udziału obwinionego. Na ocenę tej sytuacji decydującego wpływu nie mógł mieć fakt nieodległego upływu terminu przedawnienia przewinienia dyscyplinarnego, albowiem to nie obwiniony lecz organy dyscyplinarne odpowiadają za sprawne wszczęcie i prowadzenie postępowania dyscyplinarnego. Zatem okoliczność taka jak czas pozostały do wystąpienia przesłanki przedawnienia może prowadzić do przeprowadzenia rozprawy odwoławczej, w której udział obwinionego nie jest obowiązkowy, bez jego udziału. Jednak nie może to nastąpić wbrew treści obowiązujących przepisów gwarnacyjnych wobec obwinionego czy bez uwzględnienia jego rzeczywistego zachowania w toku postępowania i woli co do udziału w tym postępowaniu.

Z uwagi na powyższe, Sąd Najwyższy uznał ten zarzut kasacji za zasadny i w konsekwencji uchylił zaskarżone orzeczenie.

Uznając, że rozważenie zasadności powyższego zarzutu było wystarczające do wydania rozstrzygnięcia o uchyleniu zaskarżonego orzeczenia, Sąd Najwyższy działając na podstawie art. 518 k.p.k. w zw. z art. 436 k.p.k. odstąpił od rozpoznania pozostałych zarzutów kasacji, gdyż byłoby to bezprzedmiotowe.

Z uwagi na fakt, że w dniu 10 września 2019 r. nastąpiło przedawnienie karalności przewinienia dyscyplinarnego, którego popełnienie zarzucono obwinionemu (art. 64 ust. 3 UoIL), Sąd Najwyższy na podstawie art. 439 § 1 pkt 9 k.p.k. zobligowany był do uchylenia również orzeczenia Okręgowego Sądu Lekarskiego w [...]. z dnia 17 kwietnia 2019 r., OSL/(...) i, wobec stwierdzenia negatywnej przesłanki procesowej określonej w art. 17 § 1 1 pkt 6 k.p.k., umorzenia postępowania dyscyplinarnego przeciwko obwinionemu.

Jednocześnie, wobec uwzględnienia kasacji, Sąd Najwyższy nakazał zwrócić obwinionemu kwotę, uiszczoną przez M. W. tytułem opłaty od kasacji oraz wydał rozstrzygnięcie w przedmiocie kosztów postępowania, obciążając kosztami postępowania przed Okręgowym Sądem Lekarskim w [...]. - Okręgową Izbę Lekarską w [...]., kosztami postępowania odwoławczego - Naczelną Izbę Lekarską, a kosztami sądowymi postępowania kasacyjnego - Skarb Państwa.

Z powyższych względów orzeczono jak w sentencji.